

Ahoj, to co připomínkuji, je ve žlutém rámečku. Komentáře normálně modře. Navržené znění modře tučně podtržené. Doporučuji přiložit nějaké příklady řešení (např. tabulky), ať si lidé mohou lépe představit, jak bylo co myšleno. Tak jak je to v metodice ÚSES. Příklady jevů, znaků atd. bych uvedl i za některými definicemi – to jsem zatím neudělal, to tak snad nespěchá. Martin Culek.

PRACOVNÍ MATERIÁL K ÚPRAVÁM, POZNÁMKÁM A K DOPLNĚNÍ POSOUZENÍ VLIVU NAVRHOVANÉHO ZÁMĚRU (STAVBY, ČINNOSTI NEBO ZMĚNY VYUŽITÍ ÚZEMÍ) NA KRAJINNÝ RÁZ

Metodický postup případového hodnocení

ve smyslu

§ 12 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny

(metoda prostorové a charakterové diferenciacie území)

(I.Vorel, R. Bukáček, P. Matějka, M. Culek, P.Sklenička, ČVUT Praha 2003)

Úpravy provedli :

Ivan Vorel – červenec, srpen 2009

Petr Sklenička – srpen 2009

Roman Bukáček -

Petr Matějka -

Martin Culek

OBSAH:

A. OBECNÁ ČÁST

- A.1 Cíle metodického postupu
- A.2. Znění platné legislativní úpravy
- A.3. Definice pojmů §12 zákona
- A.4. Východiska a principy metodického postupu
- A.5. Výstupy posouzení
- A.6. Možnosti využití metodiky

B. ETAPY POSOUZENÍ

- B.1. Postup posouzení
- B.2. Výstupy posouzení

PŘÍLOHA 1 - STANDARDIZOVANÉ INDIKÁTORY PŘÍTOMNOSTI PŘÍRODNÍCH, KULTURNÍCH A HISTORICKÝCH HODNOT A ESTETICKÉ ATRAKTIVNOSTI

PŘÍLOHA 2 - VZORY TABULEK PRO IDENTIFIKACI A KLASIFIKACI ZNAKŮ

A. OBECNÁ ČÁST

A.1 CÍLE METODICKÉHO POSTUPU

- (A.1.1) **STANOVENÍ PRINCIPŮ HODNOCENÍ, POSTUPU A DEFINICE POJMŮ.** Cílem metodického postupu je stanovení způsobu, principů a jednotlivých fází posouzení vlivu navrhovaného záměru (staveb, činnosti nebo využití území) na krajinný ráz na základě definice pojmů §12 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny v platném znění (**dále jen „zákon“**).
- (A.1.2) **VYTVORENÍ ODBORNÉHO NÁSTROJE.** Cílem metodického postupu je vytvořit odborný nástroj, prakticky využitelný v rozhodovací činnosti orgánů ochrany **přírody a krajiny** ? a aplikovatelný ve většině běžných případů. **Pokud myšleno jako úřední orgán MŽP, pak není to správně „orgánů Ochrany přírody“?**
- (A.1.3) **STANDARDIZACE POSTUPU.** Metodický postup případového hodnocení bude využit k jednotnému a standardizovanému posuzování navrhovaných záměrů na krajinný ráz. Posouzení zpracované podle tohoto metodického postupu představuje objektivizovaný podklad pro rozhodování dle § 12 zákona ohraničující možnosti neadekvátního užívání subjektivních pohledů na hodnocení.

A.2. ZNĚNÍ PLATNÉ LEGISLATIVNÍ ÚPRAVY

(1) Krajinný ráz, kterým je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti, je chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu. Zásahy do krajinného rázu, zejména umístování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny, harmonické měřítko a vztahy v krajině.

(2) K umístování a povolování staveb, jakož i jiným činnostem, které by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz, je nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody. Podrobnosti ochrany krajinného rázu může stanovit ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.

(3) K ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami, který není zvláště chráněn podle části třetí tohoto zákona, může orgán ochrany přírody zřídit obecně závazným předpisem přírodní park a stanovit omezení takového využití území, které by znamenalo zničení, poškození nebo rušení stavu tohoto území.

(4) Krajinný ráz se neposuzuje v zastavěném území a v zastavitelných plochách, pro které je územním plánem nebo regulačním plánem stanoveno plošné a prostorové uspořádání a podmínky ochrany krajinného rázu dohodnuté s orgánem ochrany přírody

- (A.2.1) **OCHRANA KRAJINNÉHO RÁZU DLE §12 ZÁKONA Č. 114/1992 Sb.** Metodický postup je navržen ve smyslu zákona č. 114/1992 Sb. O ochraně přírody a krajiny (dále jen „zákon“), využívá pojmů uvedených v zákoně a navrhuje výstupy, použitelné v rozhodovací praxi orgánů ochrany přírody. Metodický postup je konkretizací §12 zákona č. 114/1992 Sb. O ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů pro použití v hodnocení konkrétních případů vlivů navrhovaných staveb, činností nebo změny využití území na krajinný ráz (tzv. „případové hodnocení“).

A.3. DEFINICE POJMŮ § 12 ZÁKONA

- (A.3.1) **Definice.** Posouzení vlivu navrhovaného záměru na krajinný ráz pracuje s pojmy, uvedenými v § 12 zákona. Tyto pojmy mají pro potřeby metodického postupu následující význam:

Krajina - část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky (§3 zákona).

Krajinný ráz - je dán přírodní, kulturní a historickou charakteristikou určitého místa nebo oblasti (§12 zákona), resp. vnímatelnými znaky a hodnotami těchto charakteristik.

Oblast krajinného rázu - je **krajinný celek** – pak ale pojem krajinný celek nesmíme používat ve významu podmnožiny oblasti krajinného rázu s podobnou přírodní, kulturní a historickou charakteristikou, která se odráží se v souboru jejích typických znaků. Výrazně se liší od jiného celku ve všech charakteristikách či v některé z nich. Je vymezena více či méně zřetelnou hranicí, kterou mohou být přírodní nebo umělé prvky nebo jiné rozhraní měnících se charakteristik. Vizualní vztahy v rámci oblastí KR jsou pouze doplňujícím hlediskem v základním prostorovém členění krajiny (krajinné póly, prostorové osy, předěly, ohraničení). Dimenze oblastí KR jsou rozdílné podle územního rozsahu charakterových specifik krajiny a pohybují se v dimenzích **5-10 km²** **5-30 km** (orientační rozloha **25-100 km²**), **25 - 1000 km²**

Místo krajinného rázu je část krajiny specifická z hlediska přírodních, kulturních a historických charakteristik a výskytu estetických a přírodních hodnot, ve které je možno vnímat specifický charakter a jeho změny vůči okolním. Je nejmenší hodnocenou prostorovou jednotkou a zahrnuje lokalitu vyjadřující určitý vztah jednotlivých charakteristik, vnímatelný v krajinné scéně (vesnice zasazená do terénu a do okolních polí a luk, říční niva vymezená lužními porosty atd.). Jedná se zpravidla o vizuálně vymezený krajinný prostor (konkávní nebo **konvexní**???, který je pohledově spojený (konvizuální) z většiny pozorovacích stanovišť. Dimenze místa KR jsou rozdílné podle dimenzí prostorového ohraničení konvizuálního prostoru a pohybují se v dimenzích **1-3 km** **0,3- 2 km** (orientační rozloha **0,5-10 km²**), **0,1 - 5 km²**

Estetická hodnota krajiny vzniká jako projev přírodních a kulturních hodnot, harmonického měřítka a vztahů v krajině. Předpokladem vzniku estetické hodnoty jsou subjektivní vlastnosti pozorovatele, objektivní okolnosti pozorování a objektivní vlastnosti krajiny (estetická atraktivnost daná vymezením, skladbou a formami prostorů, rozlišitelnou a zapamatovatelnou konfigurací prvků, harmonií vztahů v krajině a absencí rušivých prvků) Tady bych přiřadil Lowovské: **a má znaky trvalé udržitelnosti** – nebo je to chápáno, že i severočeský důl má estetickou hodnotu (v

případě, že uznáváme estetické hodnoty kladné a záporné?). Asi je potřeba odlišit ještě pojem „působivost krajiny“ – kdy krajina působí (např. ony doly), ale nedá se říci, že se líbí.

Přírodní hodnota je dána kvalitativními parametry zastoupených ekosystémů ve vztahu k jejich trvalé udržitelnosti, vysokou četností jednotlivých typů ekosystémů, členitou morfologií krajiny, harmonickým charakterem interakcí mezi ekosystémy, výraznými přírodními dominantami krajiny toto už jsme diskutovali mnohokrát, mnohokrát jsem to upravoval. Proč nesouhlasíte s rozdělením na hodnoty přírodovědné a přírodní senzuální? A opravdu - aby krajina nivy měla vysokou přírodní hodnotu musí mít členitou morfologii??

Významný krajinný prvek - dle ustanovení §3, odst. 1, písm.b) zákona

Zvláště chráněné území - dle ustanovení §3, odst. 1, písm. f) zákona

Kulturní dominanta krajiny je krajinný prvek či složka v krajině nebo dochované stopy kultivace krajiny, jejichž význam je nesporný z historického hlediska, architektury či jiného oboru lidské činnosti a které ve svém projevu převládajícím způsobem ovlivňují **souhrn charakteristik nahradit: ráz, vnímání, genia loci??** daného místa či oblasti

Harmonické měřítko krajiny vyjadřuje takové členění krajiny, které odpovídá harmonickému souladu činností člověka a přírodního prostředí a způsobům trvale udržitelného využívání dané krajiny. Z hlediska fyzických vlastností krajiny se jedná o soulad měřítko celku a měřítko a jednotlivých prvků. Tady opatrně, aby si někdo neargumentoval: Na velké hoře musíme postavit velký hotel ! Na velké hoře musejí růst velké stromy ! Mám dojem, že toto Léwa už nějak vhodněji (vy)řešil.

Harmonické vztahy v krajině vyjadřují soulad činností člověka a přírodního prostředí (absence rušivých jevů), - za prvé, jak to bude v krajině téměř přírodní, kde role člověka není podstatná (NP Šumava?) a co se myslí tím absence rušivých jevů? Jakých? Příklad? trvalou udržitelnost **trendu a způsobů** užívání krajiny, harmonický soulad jednotlivých prvků a prostorů krajinné scény.

Charakteristika krajinného rázu – **zastoupení a uspořádání** krajinných složek, prvků a jevů nebo jejich souborů, které se podílejí na vzniku rázu krajiny. Jedná se o charakteristiky přírodní, kulturní a historické. Vnímáme ji jako soubor typických znaků.

Historická charakteristika krajinného rázu je specifickou součástí kulturní charakteristiky a spočívá v souvislostech kulturních a přírodních charakteristik oblasti či místa **s významnými historickými událostmi či vývojem společnosti**. Historická charakteristika je klíčová pro pochopení logiky vztahů mezi přírodními vlastnostmi krajiny, jejím využíváním a vzhledem.

Kulturní charakteristika krajinného rázu je dána způsobem využívání a přetváření krajiny člověkem a stopami, které v krajině zanechal. Jedná se o stopy hospodářské činnosti, osídlení a **souvisejících prvků a struktur**.- trochu konkrétněji, tohle je moc akademické a těžko představitelné, co se tím myslí.

Přírodní charakteristika krajinného rázu zahrnuje vlastnosti krajiny určené jak trvalými přírodními podmínkami, kterými jsou především geologické, geomorfologické, klimatické a biogeografické poměry, tak aktuálním stavem ekosystémů **lesů, travních porostů, nelesní dřevinné vegetace a ekosystémů**

vod. Neřešil bych zde ekosystémy obecně (stav polí, ruderální vegetaci skládek a příkopů, zahrádky.....

Činnost snižující estetickou a přírodní hodnotu krajinného rázu oblasti či místa je taková činnost, která natolik naruší specifické znaky a hodnoty oblasti či místa, že změní nahradit: sníží význam a obsah jednotlivých charakteristik Do původně formulované definice se vejde i zvýšení estetické i přírodní hodnoty. Potřeba nějak doplnit nebo upravit (např. jak navrhuji). Já vím, je to těžké s tou estetikou.

A.4. VÝCHODISKA A PRINCIPY METODICKÉHO POSTUPU

- (A.4.1) **RÁZ, RÁZOVITOST, CHARAKTER.** Krajinný ráz je významnou hodnotou dochovaného???? Musí tam to slovo být? Vypustil bych ho. Někdo to může pochopit tak, že nám jde jen o něco starého přírodního a kulturního prostředí, a je proto chráněn před znehodnocením. Krajinný ráz je dán specifickými znaky krajiny, které vytvářejí její rázovitost – specifický charakter, odlišnost a rozpoznatelnost od jiných krajin. Pojmu „krajinný ráz“ odpovídá pojem „charakter krajiny“ (Landscape Character, Landschaftscharakter), vyjádřený především morfologií terénu, charakterem vodních toků a ploch, vegetačního krytu a osídlení. Krajinný ráz je dán nejenom přítomností určitých fyzických znaků přírodní, kulturní a historické charakteristiky, ale též kulturními a duchovními hodnotami krajiny. Duchovní hodnoty bude potřeba někde dodefinovat a problém je, že v zákoně duchovní hodnoty nejsou. Ale měly by.
- (A.4.2) **POJEM KRAJINNÉHO RÁZU.** Krajinný ráz je dán přírodní, kulturní a historickou charakteristikou oblasti či místa. To znamená, že **ráz určitého krajinného segmentu je spoluvytvářen jak znaky a hodnotami přírodními** (zejména morfologií terénu, vodními toky a plochami a charakterem vegetačního krytu), **tak i kulturními** (formou a strukturou zástavby, jednotlivými stavbami a jejich vztahem ke krajinnému rámci, kulturním významem místa) **a historickými** (dlouhodobostí, kontinuitou a udržitelností vývoje ale i přelomovými změnami (bitvy, zavedení nové technologie). Jedná se jak o **fyzickou přítomnost určitých znaků a hodnot** (např. cenných biotopů, rysů kultivace a přetváření krajiny, památkových objektů) tak i o **jejich vnější projev – zpravidla viditelnost** – v krajinné scéně.
- (A.4.3) **VÝRAZNOST A ČITELNOST KRAJINNÉHO RÁZU JAKO PŘEDMĚT OCHRANY.** Jakákoliv stavba nebo radikální změna využití území může zasáhnout (a povětšinou také zasahuje) do krajinného rázu. To by mohlo znamenat, že jakýkoliv záměr by bylo možno odmítnout s odvoláním na ochranu krajinného rázu. Dle § 12 je však krajinný ráz chráněn s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny, harmonické měřítko a vztahy v krajině a jeho přírodní a estetické hodnoty jsou chráněny před snížením. Tyto znaky a hodnoty však nejsou přítomny v každé části krajiny, dotčené vlivem navrhovaného záměru. Existují segmenty krajiny, kde je krajinný ráz nevýrazný, indiferentní a nevyznačuje se žádnými výraznými a pozitivními znaky, které by bylo třeba chránit dle §12 (krajina není rázovitá) nebo je krajinný ráz tvořen především znaky negativními, které nepředstavují přírodní ani estetickou hodnotu a nejsou tudíž chráněny před snížením. Metoda posouzení vlivu navrhovaného záměru na krajinný ráz vychází z principu ochrany takových charakteristik, znaků a hodnot krajinného rázu, které jsou výraznými atributy přírodní, kulturní a estetické kvality krajiny a z principu zmírnění či vyloučení vlivů tuto kvalitu snižujících.
- (A.4.4) **OCHRANA KRAJINNÉHO RÁZU JAKO NÁSTROJ OBECNÉ OCHRANY PŘÍRODY.** Vzhledem k tomu, že § 12 je zahrnut do Části druhé zákona – „Obecná

ochrana přírody“, týká se ochrana dle § 12 veškerého území. Toto pojetí odpovídá pojetí „krajiny“ dle uvedeného zákona. To znamená, že existuje krajina přírodní či přírodě blízká na jedné straně a krajina urbanizovaná či krajina městská na opačné straně. Ochrana krajinného rázu je nejčastěji uplatňována v krajině, která vyniká přírodními a estetickými hodnotami, dochovanými stopami historického vývoje osídlení a kultivace krajiny a výraznou harmonií měřítka a vztahů v krajině.

- (A.4.5) **KRAJINNÝ RÁZ V URBANIZOVANÉM ÚZEMÍ.** Péče o ráz krajiny musí být věnována rovněž urbanizovaným územím, kde KR představuje zřetelnou hodnotu. Jedná se především o polohy, kde rysy krajinné struktury (např. terénní horizonty, výrazné porosty, ozeleněné svahy, terénní dominanty) výrazně spoluurčují charakter prostorové scény.
- (A.4.6) **ZÁKONNÁ KRITÉRIA OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU.** Přírodní a estetické hodnoty, významné krajinné prvky, zvláště chráněná území, kulturní dominanty krajiny, harmonické měřítka a vztahy v krajině představují tzv. **zákonná kritéria ochrany krajinného rázu**. Předmětem závěrů hodnocení vlivu navrhovaného záměru na krajinný ráz bude míra vlivu na snížení těchto hodnot, resp. ohled k těmto hodnotám. Ochrana krajinného rázu musí být proto zaměřena k ochraně znaků jednotlivých charakteristik krajinného rázu dané oblasti nebo místa, které dle § 12 zákona spoluvytvářejí KR, k ochraně přírodních a estetických hodnot, které jsou dle odst.(1) § 12 zákona chráněny před snížením a k zachování VKP, ZCHÚ, kulturních dominant, harmonického měřítka a vztahů v krajině dle odst.(1) § 12 zákona.
- (A.4.7) **PRINCIP PROSTOROVÉ A CHARAKTEROVÉ DIFERENCIACE.** Princip metodického postupu spočívá v tom, že **celkový problém hodnocení a posuzování se rozkládá na dílčí, samostatně řešitelné problémy. Subjektivita hodnocení se tak rozkládá na řadu drobných rozhodnutí** a eventuelní nepřesnosti a odchylky, vyplývající z více, či méně subjektivních pohledů, se do značné míry vyrovnávají. Základním principem metody je proto **prostorová a charakterová diference krajiny** – vymezení zřetelně odlišných charakterově homogenních částí krajiny. Diference se provádí u oblastí krajinného rázu s ohledem na přírodní podmínky (terénní morfologii, charakter vegetačního krytu, klima) a způsob organizace a využívání území (charakter osídlení a dalších stop kultivace krajiny) v historických souvislostech. Při vymezení míst krajinného rázu se bere v úvahu především prostorové vymezení (ohraničení) a stejnorodost krajinné scény.

B. ETAPY POSOUZENÍ

B.1 Postup posouzení

(B.1.1) TŘI ETAPY POSTUPU POSOUZENÍ

ETAPA A. Popis navrhovaného záměru a vymezení hodnoceného území

Vymezení potenciálně dotčeného krajinného prostoru (PDoKP) na základě vlastností posuzovaného záměru (stavby) a na základě vlastností krajiny v PDoKP.

ETAPA B. Hodnocení krajinného rázu dané oblasti a místa

Identifikace znaků a hodnot krajinného rázu v PDoKP. Jednotlivé znaky a hodnoty jsou klasifikovány z hlediska významu pro krajinný ráz místa či oblasti a z hlediska cennosti.

ETAPA C. Posouzení zásahu do krajinného rázu

Posouzení míry vlivů navrhovaného záměru na identifikované a klasifikované znaky a vyhodnocení únosnosti změn, který daný záměr může v daném místě způsobit.

ETAPA A.

(B.1.2) **POPIS NAVRHOVANÉHO ZÁMĚRU (STAVBY, ČINNOSTI NEBO ZMĚNY VYUŽITÍ ÚZEMÍ).** Popis vychází z údajů uvedených v dokumentaci navrhovaného záměru (textová a výkresová část, vizualizace, zákresy do současného stavu atd.). Jedná se o její plošný rozsah, možné fyzické zásahy do charakteru krajiny, vizuální, sluchové nebo čichové vjemy, možné související nebo vyvolané dopady na okolní krajinu. Popis ukazuje z jakých podkladů posuzovatel vychází, jaké údaje má k dispozici a jakým vlastnostem záměru přisuzuje důležitost.

Při posuzování záměru je třeba vzít přiměřeně v úvahu i další připravované záměry v sousedství. Jedná se o vydaná územní rozhodnutí nebo stavební povolení nebo o záměry schváleného územního plánu. Je třeba však zvážit podrobnost existující dokumentace sousedních záměrů, časovou souslednost jednotlivých akcí, resp. postupnou realizaci různých záměrů v daném prostoru.

(B.1.3) **VYMEZENÍ POTENCIÁLNĚ DOTČENÉHO KRAJINNÉHO PROSTORU (PDoKP).** Vnímatelný vliv navrhovaného záměru na degradaci pozitivních znaků krajinného rázu a na snížení přírodních a estetických hodnot bude vždy patrný pouze v určitém území. Proto je třeba vymezit v krajině prostor, který může být fyzicky, vizuálně nebo dojmově dotčen NS. Takový prostor se označuje jako „**potenciálně dotčený krajinný prostor**“ (PDoKP). Z hlediska §12 může být PDoKP tvořen jedním nebo více „místy KR“. **Bodová stavba se dotýká jednoho potenciálně dotčeného krajinného prostoru, liniová stavba prochází řadou na sebe navazujících prostorů tvořících koridor (stavby s koridorovým vlivem).** Jsem přesvědčen, že dotčený KP je vždy jeden, ale má dílčí části – tvořené místy krajinného rázu. Jinak někdo může argumentovat, že i velká bodová stavba má více DoKP. Prostě jedna stavba má jeden DoKP, který se dále nějak může a zpravidla dělí. Větu bych vypustil a napsal tam, že zpravidla stavby mají vliv na více míst KR.

Vymezení dotčeného krajinného prostoru se provádí dvěma způsoby

- **vymezením DoKP vizuálními barierami** – horizonty terénu, lesních porostů nebo zástavby
- **stanovením okruhů potenciální viditelnosti** – stanoví se empiricky zpravidla ve dvou vzdálenostech – okruh předpokládané silné viditelnosti, okruh předpokládané zřetelné viditelnosti.

DoKP je zpravidla vymezen vizuálními barierami, ale ve směrech, kde se od lokality navrhovaného záměru otevírají delší výhledy do krajiny, je omezen okruhy potenciální viditelnosti. U zvláště vysokých staveb (např. větrné elektrárny) se PDoKP vymezuje především okruhy potenciální viditelnosti. U záměrů, u nichž jsou prostorově určující jiné než vizuální vlivy, se PDoKP vymezuje především na základě dosahu relevantních hladin hluku (např. povrchové lomy, motokrosová dráhy), případně zápachu (např. některé zemědělské stavby).

ETAPA B.

(B.1.4) **VYMEZENÍ OBLASTÍ KRAJINNÉHO RÁZU (ObKR).** Aby bylo možné zařadit řešené území do určitého širšího krajinného rámce a aby bylo možno najít krajinné souvislosti (biogeografie, geomorfologie, vegetační kryt, osídlení, kultura, historie), lze v rámci posouzení vymezit tzv. **oblast krajinného rázu** (ObKR), která reprezentuje

určitý charakter utváření krajiny z hlediska geomorfologie a vegetačního krytu, z hlediska charakteru a forem osídlení a hospodářského využití a identifikovat obecné charakteristické rysy této oblasti. Je možné, že vliv navrhovaného záměru bude zasahovat do více oblastí krajinného rázu. Vizualně vnímatelná hranice oblastí krajinného rázu může být tvořena horizontem, přírodními prvky i umělými prvky nebo rozhraním měnících se charakteristik (přírodní, kulturní nebo historické). **Oblasti krajinného rázu byly již ve většině krajů stanoveny odbornými studii.**

- (B.1.5) **VYMEZENÍ MÍST KRAJINNÉHO RÁZU (MKR).** V rámci potenciálně dotčeného krajinného prostoru (PDoKP) se vymezí místa krajinného rázu (MKR) jako vizuálně determinované krajinné prostory (konkávní nebo konvexní), které jsou pohledově spojitě z většiny pozorovacích stanovišť nebo území vnímatelná díky své výrazné charakterové odlišnosti. Místa KR se vyznačují nejenom vizuální ohraničeností a specifickými vlastnostmi krajinné scény, ale také specifickými znaky přírodní, kulturní a historické charakteristiky. PDoKP může zahrnovat jedno nebo více MKR.
- (B.1.6) **POSOUZENÍ PŘÍTOMNOSTI POZITIVNÍCH HODNOT KRAJINNÉHO RÁZU DLE STANDARDIZOVANÝCH INDIKÁTORŮ.** Přírodní, kulturně-historické a estetické hodnoty v krajině jsou indikovány přítomností takových území, ve kterých byla již přítomnost hodnot potvrzena vyhlášením ochrany dle zákona č. 114/1992 Sb. (v případě přírodních hodnot) nebo dle zák. č. 20/1986 Sb. (v případě kulturních a historických hodnot). Jedná se o standardizované indikátory hodnot přírodní, kulturní a historické charakteristiky. Jejich přehled je uveden v následujících tabulkách, do kterých se při hodnocení zaznamenává přítomnost či nepřítomnost v hodnoceném území (PDoKP). Hodnoty chráněné v rámci takových území mohou představovat cenné pozitivní znaky krajinného rázu.
- (B.1.7) **IDENTIFIKACE ZNAKŮ JEDNOTLIVÝCH CHARAKTERISTIK KRAJINNÉHO RÁZU (ZKR) A JEJICH KLASIFIKACE.** Znaky přírodní charakteristiky mohou tkvět v přítomnosti, charakteru, struktuře a vizuálním projevu prvků a jevů georeliéfu, vodních toků a ploch a vegetačního krytu. Znaky kulturní a historické charakteristiky mohou tkvět v přítomnosti, charakteru, struktuře a vizuálním projevu prvků a jevů struktury osídlení včetně cestní sítě a stop hospodářského využití a přetváření krajiny. Znaky vizuální charakteristiky (estetická atraktivnost, estetické hodnoty, harmonické měřítko a vztahy) mohou tkvět v charakteru vymezení prostoru, ve tvaru krajinných prostorů a jejich vazbách, ve výraznosti konfigurace prvků krajinné scény, v harmonii měřítko krajiny a v absenci rušivých jevů.
- (B.1.8) **KLASIFIKACE IDENTIFIKOVANÝCH ZNAKŮ (ZKR) DLE VÝZNAMU V RÁZU KRAJINY, DLE CENNOSTI.** Znaky krajinného rázu se různým způsobem podílejí na charakteru krajiny a různým způsobem ovlivňují krajinnou scénu. Jednotlivé znaky mohou být v krajině běžné, jiné se vyskytují pouze ojediněle v určitých segmentech krajiny. Pro posouzení významnosti vlivu navrhovaného záměru na jednotlivé znaky je třeba vědět, zdali se jedná o zásah do znaku rozhodujícího **nebo doplňkového** pro charakter krajiny v PDoKP **nebo nahradit slovem „a“**, **oba dva pohledy na věc jsou nutné a také je přece děláme** zdali se jedná o zásah do jedinečného znaku, vyskytujícího se zřídka **nebo běžného**.

Klasifikace významu znaků. Významem rozumíme podíl znaku v celkovém výrazu – rázovitosti - krajiny. Význam stanovujeme ve třech stupních podle následující stupnice: I. Zásadní; II. Spoluurčující; III. Doplňující.

- **Zásadní.** Znak je dominantní a je pro ráz krajiny zásadní. Jeho odstraněním nebo degradací by došlo k celkové změně rázu krajiny

- **Spoluurčující.** Znak je silný až dominantní, může tvořit specifický doprovod zásadním znakům a jehož odstraněním nebo degradací by došlo k výrazné změně rázu krajiny
- **Doplňující.** Znak, který doplňuje zásadní a určující znaky a hodnoty a spoluvytváří tak ráz krajiny

Je zřejmé, že zásahy do zásadních nebo spoluurčujících znaků nebo jejich degradace budou považovány za konfliktnější, než zásahy do znaků, které takový význam nemají. - nahradit slovem doplňujících.

Klasifikace cennosti znaků. Identifikované znaky a hodnoty krajinného rázu nemají z hlediska obdoby stejnou cennost. Některé z nich můžeme proto označit jako **jedinečné**. Jsou to hodnoty, které se vyskytují ojediněle v rámci státu nebo regionu a patří k nejvýznamnějším hodnotám přírodním, kulturně-historickým nebo estetickým. Jiné hodnoty jsou též velmi významné, ale jejich obdobu můžeme najít v různých lokalitách. Jsou to hodnoty **význačné**. Je zřejmé, že zásahy do jedinečných hodnot nebo jejich degradace budou považovány za konfliktnější, než zásahy do znaků a hodnot, které takovou cennost nemají.

POZOR – ODSTRANIL JSEM KLASIFIKACI PROJEVU ZNAKŮ! Naše původní definice byla zmatená a nevím, jak ve fázi klasifikace znaků určit, jestli je znak pozitivní nebo negativní – to je totiž dosti základní otázka. Pro určitý ráz krajiny jsou některé znaky prostě tam přítomny a těžko říci, jestli jsou negativní nebo pozitivní – např. určitá zástavba, silnice, most – nebo ty známé paradoxně přijímané znaky, jako jsou těžní věže, poklesy po těžbě atd., které jsou právě charakteristickými znaky určité krajiny. My tu klasifikaci dle projevu s Jirkou a Katkou v praxi děláme - označujeme znaky jako pozitivní, neutrální a negativní, ale moc filozoficky nad tím nebudáme, protože se to prakticky v hodnocení **projevů málo**. tak tomu nerozumím.

Soudím, že to zde má zůstat. Jestli jsme měli zmatečnou definici, tak zkusíme napsat lepší a snad to nemusí být hned zítra, ale raději někde u dobrého pití :-)), jak jsi lvané sliboval.

Vzor tabulky pro identifikaci a klasifikaci znaků je uveden v Příloze 2.

Tady je třeba uvést, zda se podobné tabulkové hodnocení dělá pro každé místo krajinného rázu, nebo např. stejné typy míst KR v DoKP (teoreticky by mělo, prakticky se snad nedělá). Toto je dost klíčové – je totiž velmi pracné a ubíjející u větších DoKP popisovat desítky míst KR, navíc když do většiny znaků jednotlivých míst stavba žádný dopad mít nebude. Na druhou stranu, možnost stanovit % míst KR, kde bude vliv stírající, % míst KR kde únosný a kde žádný by přinesl tolik žádanou objektivizaci a i nějaká čísla. Tohle je na velkou diskusi. Souvisí to i s tím, jak velká místa krajinného rázu budeme vymezovat, jak moc budeme krajinu pitvat.

ETAPA C.

B.1.9 VYHODNOCENÍ MÍRY VLIVU ZÁMĚRU NA KRAJINNÝ RÁZ - POSOUZENÍ ZÁSAHU. Míra zásahů je dána konfliktností zásahů do jednotlivých znaků jednotlivých charakteristik a do rysů krajinné scény a dílčích scenerií krajiny, které byly identifikovány, popsány a klasifikovány v průběhu hodnocení v dané oblasti a v místech KR. Označení míry zásahů se provádí empiricky na základě zkušeností hodnotitele. Používá se pětistupňová škála pro označení míry zásahu : **žádný zásah, slabý zásah, středně silný zásah, silný zásah, velmi silný zásah**. Je důležité, zdali

navrhovaný záměr zasahuje do znaků **pozitivních, negativních či neutrálních (indiferentních)**, **Tak tady to zůstalo - pak je třeba je definovat.** do znaků **zásadních, spoluurčujících či doplňujících** a konečně do znaků **jedinečných, význačných či běžných**. Nejméně únosné vlivy přináší záměr, který zasahuje do **pozitivních** znaků jedinečné cennosti se zásadním významem pro ráz krajiny v PDoKP.

Výše uvedená kritéria hodnocení míry vlivu navrhovaného záměru je možno shrnout do jedné tabulky spolu s klasifikací identifikovaných znaků.

Souhrnná tabulka					
Identifikace konkrétních znaků a hodnot dle § 12		Klasifikace identifikovaných znaků			
		dle projevu	dle významu	dle cennosti	vliv záměru
		+ pozitivní O neutrální N negativní	XXX zásadní XX spoluurčující X doplňující	XXX jedinečný XX význačný X běžný	+ O X XX XXX XXXX
A.2	Znaky přírodní charakteristiky vč. přírodních hodnot, VKP a ZCHÚ				
A.2.1					
A.2.2					
A.2.3					
A.2.4					
A.2.5					
A.2.6					
B.2	Identifikované hlavní znaky kult. a historické charakteristiky vč. kulturních dominant				
B.2.1					
B.2.2					
B.2.3					
B.2.4					
B.2.5					
B.2.6					
C.2	Znaky estetických hodnot vč. harmonického měřítka a vztahů v krajině				
C.2.1					
C.2.2					
C.2.3					
C.2.4					
C.2.5					
C.2.6					

Vysvětlivky k vlivu záměru: + pozitivní vliv, O žádný vliv, X slabý negativní vliv, XX středně silný negativní vliv, XXX silný negativní vliv, XXXX velmi silný negativní vliv (stírající)

B.1.10 **CELKOVÉ VYHODNOCENÍ VLIVŮ.** Na základě výše uvedených kroků je možno v závěru vyhodnotit četnost identifikovaných znaků a hodnot, jejich význam a cennost a míru vlivu navrhovaného záměru na tyto hodnoty. Zároveň je možno vyhodnotit míru celkového ovlivnění rázu krajiny navrhovaným záměrem. Tyto zjištěné skutečnosti jsou dostatečným materiálem k závěrečnému verdiktu o únosnosti, resp. přijatelnosti či nepřijatelnosti navrhovaného záměru z hlediska ochrany krajinného rázu. Přijatelnost či nepřijatelnost zásahu do krajinného rázu závisí na tom, jak silná je míra vlivu navrhovaného záměru na jednotlivé znaky KR,

na tom, jaký význam mají dotčené znaky v souboru znaků vytvářejících ráz krajiny a na tom, jaká je cennost dotčených znaků. Míru vlivů je třeba shrnout v tabulce vlivů na zákonná kritéria ochrany krajinného rázu.

Tabulka vlivu na zákonná kritéria ochrany krajinného rázu (viz §12 zákona)	Vliv navrhovaného záměru
Vliv na přírodní hodnoty	
Vliv na ZCHÚ	
Vliv na VKP	
Vliv na kulturní dominanty	
Vliv na estetické hodnoty	
Vliv na harmonické měřítko krajiny	
Vliv na harmonické vztahy v krajině	

Vysvětlivky k vlivu záměru: + pozitivní vliv, O žádný vliv, X slabý negativní vliv, XX středně silný negativní vliv, XXX silný negativní vliv, XXXX velmi silný negativní vliv (stírající)

B.2. Výstupy posouzení

(B.2.1) **VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ.** Posouzení vlivu navrhovaného záměru na krajinný ráz může být

- součástí přípravné dokumentace (studie) záměru jako podklad ke konzultacím nebo k vydání stanoviska příslušného orgánu
- součástí projektové dokumentace předkládané do územního nebo stavebního řízení
- přílohou dokumentace pro řízení o zásahu do krajinného rázu dle § 12 zák. č. 114/1992 Sb.
- součástí nebo samostatnou přílohou dokumentace hodnocení vlivů na životní prostředí dle zák. č. 100/2001 Sb.

(B.2.2) **FORMA POSOUZENÍ.** Posouzení má formu textového a tabulkového elaborátu, doplněného podle potřeby grafickou dokumentací (mapová schémata, kartogramy, dokumentace historického stavu, dokumentace identifikovaných hodnot). Rozsah dokumentace závisí na konfliktnosti navrhovaného záměru a na rozsahu jeho možných vlivů na krajinu (plošný rozsah, síla zásahů do cenných znaků krajinného rázu).

(B.2.3) **OBSAH ZÁVĚRU.** Výstupem posouzení je závěr, ve kterém se konstatuje **míra zásahů navrhovaného záměru** do znaků přírodní, kulturní nebo historické charakteristiky dané oblasti nebo místa krajinného rázu a do zákonných kritérií ochrany krajinného rázu, kterými jsou přírodní a estetické hodnoty, významné krajinné prvky (VKP), zvláště chráněná území (ZCHÚ), kulturní dominanty, harmonické měřítko a vztahy

Nějaké připomínky jsem psal i do příloh:

PŘÍLOHA 1

STANDARDIZOVANÉ INDIKÁTORY PŘÍTOMNOSTI PŘÍRODNÍCH, KULTURNÍCH A HISTORICKÝCH HODNOT A ESTETICKÉ ATRAKTIVNOSTI

A.1	Indikátory přítomnosti hodnot přírodní charakteristiky	přítomnost indikátoru v řešeném území	
		ANO	NE
A.1.1	Přítomnost národního parku (NP) vč. ochranného pásma		
A.1.2	Přítomnost chráněné krajinné oblasti (CHKO)		
A.1.3	Přítomnost národní přírodní rezervace (NPR) vč. ochranného pásma		
A.1.4	Přítomnost národní přírodní památky (NPP) vč. ochranného pásma		
A.1.5	Přítomnost přírodní rezervace (PR) vč. ochranného pásma		
A.1.6	Přítomnost přírodní památky (PP) vč. ochranného pásma		
A.1.7	Přítomnost přírodního parku (dle §12 zák. 114/1992 Sb.)		
A.1.8	Přítomnost významných krajinných prvků (VKP) vč. VKP ze zákona		

B.1	Indikátory přítomnosti hodnot kulturní a historické charakteristiky	přítomnost indikátoru v řešeném území	
		ANO	NE
B.1.1	Přítomnost národní kult. památky (NKP) vč. pam. ochranného pásma (POP)		
B.1.2	Přítomnost archeologické památkové rezervace (vč. navrhované a POP)		
B.1.3	Přítomnost městské památkové rezervace (MPR)(vč. navrhované a POP)		
B.1.4	Přítomnost vesnické památkové rezervace (VPR)(vč. navrhované a POP)		
B.1.5	Přítomnost městské památkové zóny (MPZ)(vč. navrhované a POP)		
B.1.6	Přítomnost vesnické památkové zóny (VPZ)(vč. navrhované a POP)		
B.1.7	Přítomnost krajinné památkové zóny (KPZ)(vč. navrhované)		
B.1.8	Přítomnost kulturní nemovitě památky (vč. navrhované a POP)		

Přítomnost určitých vizuálně vnímatelných jevů v krajině může indikovat estetickou atraktivnost krajiny, vznik estetických hodnot a přítomnost harmonického měřítka a harmonických vztahů. Příklad indikátorů estetické atraktivnosti krajiny je uveden v následující tabulce.

C.1		Indikátory estetické atraktivnosti krajiny	
I. Indikátory přítomných znaků nebo hodnot rysů prostorové skladby (analytická kritéria) v PDoKP		přítomnost indikátoru v řešeném území	
		ANO	NE
1	Zřetelné vymezení prostorů terénním horizontem		
2	Zřetelné vymezení prostorů okraji porostů		
3	Zřetelné vymezení prostorů cennou zástavbou		
4	Vymezení prostorů více horizonty		

5	Charakteristické průhledy a přítomnost míst panoramatického vnímání kraj.		
6	Maloplošná struktura (mozaika drobných ploch a prostorů převažujícím přírodním charakterem)		
7	Maloplošná struktura (mozaika s výraznými prvky rozptýlené zeleně v zemědělské krajině)		
8	Velkoplošná struktura otevřených ploch a větších porostních celků s harmonickým výrazem		
9	Zřetelné linie morfologie terénu (horizonty, hrany, hřbetnice atd.)		
10	Zřetelné linie vegetačních prvků (okraje lesů, aleje, doprovodná zeleň atd.)		
11	Zřetelné linie zástavby		
12	Přítomnost zřetelných terénních dominant		
13	Přítomnost zřetelných architektonických dominant		
14	Neobvyklý tvar nebo druh dominanty		
15	Přítomnost vedlejších prostorových akcentů		

II. Indikátory přítomných rysů charakteru a identity PoDK (souhrnná kritéria)		přítomnost indikátoru v řešeném území	
		ANO	NE
1	Výraznost, neopakovatelnost, zapamatovatelnost scenerie		
2	Neopakovatelnost krajinných forem		
3	Výraznost a nezaměnitelnost významu prvků krajiny ve vizuální scéně		
4	Výraznost či nezaměnitelnost způsobů hospodářského využití krajiny		
5	Kontrast, symetrie, vyvážená asymetrie, gradace, dynamické či statické působení jako výrazný rys krajinné scény		
6	Zřetelná harmonie měřítka zástavby bez výrazně měřítkově vybočujících staveb		
7	Zřetelný soulad měřítka prostoru a měřítka jednotlivých prvků		
8	Dochované tradiční měřítkové vztahy stop hospodářské činnosti a krajiny		
9	Soulad forem osídlení a přírodního prostředí		
10	Harmonický vztah zástavby a přírodního rámce		
11	Soulad hospodářské činnosti a přírodního prostředí		
12	Uplatnění kulturních dominant v krajinné scéně		
13	Uplatnění míst s kulturním významem		
14	Působivá skladba prvků krajinné scény		
15	Výrazně přírodní nebo přírodě blízký charakter scenerie		

No a tady by se měly objevit i ty LŮvovská kritéria o dochovanosti krajinného rázu. Jaká to budou, je věcí diskuse s lévovci.

PŘÍLOHA 2

VZORY TABULEK PRO IDENTIFIKACI A KLASIFIKACI ZNAKŮ

Velmi naléhám, abychom tam klasifikaci pozitivní – negativní – neutrální ponechali.

Současně jako reakci na červený text o vypuštění klasifikace (viz etapa B) uvádím: Ano, jsou i znaky neutrální a dvojznačné (není to zdaleka totéž!):

V preventivních hodnoceních (kraje Vysočina i Středočeský) jsem to dělal tak, že některé znaky krajiny jsem považoval za rozhodující, ale klasifikaci jsem psal „neutrální“. A proč ne: Zarovnané povrchy na Vysočině – jsou pro ráz rozhodující, ale těžko říci, zda pozitivní či negativní (těžko hodnotit Pánaboha).

Přehradní nádrže – píšu a hodnotím nadvakrát – jednak jako pozitivum, vznik nápadné dominanty – vodní hladiny, jednak jako negativum, tím co zničily. A umožňuje mi to popsat, jestli nádrž krajně víc prospěla nebo uškodila, tím jak ohodnotím ty znaky (jedinečné, význačné, běžné). Zrovna tak poklesy – je to něco negativního a zároveň pozitivního – lze to rozepsat a zhodnotit do dvou řádků, není nutno jen do jednoho.

Ale pak jsou znaky, které se téměř všichni shodneme, že působí na nás dobře a znaky, které blbě. A ty blbě znaky je třeba také uvádět. Jednak je to v krajně skutečně tak, jednak je to objektivnější to přiznat, že v krajně co hodnotíme nějaká negativa už jsou a jejich uvedení navíc může snad být i upozorněním pro orgány, že by se v krajně mělo něco vylepšit (např. obnovit zlikvidovaná prameniště, prameny). V ideálním případě by to orgán mohl uložit jako kompenzační opatření za povolenou stavbu.

A.2	Identifikované hlavní znaky přírodní charakteristiky	klasifikace znaků	
		dle významu	dle cennosti
		XXX zásadní XX spoluurčující X doplňující	XXX jedinečný XX význačný X běžný
A.2.1			
A.2.2			
A.2.3			
A.2.4			
A.2.5			
A.2.6			

B.2	Identifikované hlavní znaky kulturní a historické charakteristiky	klasifikace znaků	
		dle významu	dle cennosti
		XXX zásadní XX spoluurčující X doplňující	XXX jedinečný XX význačný X běžný
B.2.1			
B.2.2			
B.2.3			
B.2.4			
B.2.5			
B.2.6			

C.2	Identifikované hlavní znaky vizuální charakteristiky PDoKP	klasifikace znaků	
		dle významu	dle cennosti
		XXX zásadní XX spoluurčující X doplňující	XXX jedinečný XX význačný X běžný
C.2.1			
C.2.2			
C.2.3			
C.2.4			
C.2.5			
C.2.6			

